

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/13775,Kryzys-bydgoski.html>
19.05.2024, 19:06

Kryzys bydgoski

Hasło wydrukowane w **Tom I**

Kryzys bydgoski. W III 1981 doszło do najpoważniejszego od strajków sierpniowych kryzysu w stosunkach władz z „S”. 19 III 1981 funkcjonariusze MO pod dowództwem mjr. Henryka Bednarka siłą usunęli z sali obrad WRN w Bydgoszczy delegację „S”. W trakcie interwencji dotkliwie pobito Jana Rulewskiego – przewodniczącego bydgoskiego MKZ „S”, Mariusza Łabentowicza i Michała Bartoszcze z rolniczej „S”. Uczestniczyli oni w sesji WRN na zaproszenie władz, mieli przedstawić racje strajkujących rolników. Nie zostali jednak dopuszczeni do głosu, gdyż sesję niespodziewanie przerwano. Spowodowało to protest przedstawicieli „S” i części radnych (łącznie 45 osób), którzy zostali w sali i formułowali wspólny komunikat.

Brutalna akcja MO wstrząsnęła całą Polską. Jeszcze tego samego dnia w kilku bydgoskich zakładach pracy ogłoszono gotowość strajkową, 20 III 1981 przez 2 godz. strajkowało blisko 85% pracowników 1. zmiany. Protesty stopniowo obejmowały cały kraj, powszechne było oburzenie z powodu pobicia związkowców oraz sceptycyzm co do oficjalnych informacji władz, które próbowały ukryć prawdę nt. przebiegu wydarzeń. Oficjalnie podawano, że „w trakcie interwencji służb porządkowych MO nikt nie był pobity”. 20-21 III 1981 obradowała w Bydgoszczy KKP, w wydanym Oświadczeniu stwierdzono, że „z powodu ataku na Związek, jego władze i obrazę godności Związku” odwołuje się wszelkie rozmowy z władzami i wprowadza stan gotowości strajkowej w całej „S”; nie wyznaczono jednak terminu protestu. Uznano też, że to, co zdarzyło się Bydgoszczy, to „oczywista prowokacja, wymierzona w rząd premiera W. Jaruzelskiego”.

22 III 1981 w Warszawie odbyły się kilkugodzinne rozmowy przedstawicieli rządu z Prezydium KKP i MKZ Bydgoszcz, po czym do Bydgoszczy udała się Komisja Rządowa z ministrem sprawiedliwości Jerzym Bafią na czele. Tego samego dnia

prymas Stefan Wyszyński zwrócił się do władz i społeczeństwa z apelem o spokój i rozwagę. Biuro Polityczne KC PZPR wydało komunikat, w którym stwierdzano m.in.: „Wykonując polecenie kompetentnych władz, organy porządkowe w Bydgoszczy, według posiadanych informacji, działały zgodnie z prawem”. 23-24 III 1981 ponownie obradowała KKP, podjęto decyzję o przeprowadzeniu 27 III 1981 w godz. 8-12 strajku ostrzegawczego, a w przypadku niewyjaśnienia okoliczności pobicia przedstawicieli „S” – strajku generalnego od 31 III 1981. Protest miał zostać podjęty „w obronie gwarancji bezpieczeństwa zawartej w porozumieniach społecznych, a tym samym w obronie istnienia NSZZ «Solidarność» i wszystkich zdobyczy sierpnia 1980 r.”. KKP wybrała też 11-osobowy Krajowy Komitet Strajkowy. 25 III 1981 kolejne rozmowy delegacji KKP z przedstawicielami władz zakończyły się fiaskiem.

27 III 1981 odbył się powszechny 4-godz. strajk ostrzegawczy. Na wezwanie „S” stanęły niemal wszystkie zakłady pracy w całym kraju. Choć w oficjalnej prasie umniejszono jego skalę, był on największym strajkowym sukcesem „S”. Obok związkowców masowo uczestniczyli w nim członkowie PZPR, także jej władz, np. egzekutyw zakładowych, przyłączyły się (co się wcześniej nie zdarzało) szkoły wyższe, średnie, nawet podstawowe.

W tym samym dniu wznowiono negocjacje z władzami. 28 III 1981 próbę mediacji podjął Zespół Dobrych Usług w składzie: prof. Aleksander Gieysztor (prezes PAN), prof. Andrzej Świącicki (prezes warszawskiego KIK) i prof. Klemens Szaniawski (przewodniczący Komitetu Porozumiewawczego Stowarzyszeń Twórczych i Naukowych). Negocjacje trwały w kolejnych dniach i ostatecznie zakończyły się porozumieniem zawartym 30 III 1981. Wspólny komunikat w wieczornym „Dzienniku TV” odczytał Andrzej Gwiazda. Stwierdzano w nim m.in.: „zamknięcie sesji WRN nastąpiło bez zachowania obowiązujących reguł prawnych, a użycie sił porządkowych dla usunięcia przedstawicieli «Solidarności» z budynku Urzędu Wojewódzkiego jest działaniem sprzecznym z przyjętymi dotąd i przestrzegаныmi zasadami rozwiązywania konfliktów społecznych środkami politycznymi, przede wszystkim drogą negocjacji. Rząd wyraża także ubolewanie z

powodu pobicia trzech działaczy związkowych i zapowiada, że winni staną przed sądem. Postanowiono przyspieszyć prace nad Ustawą o związkach zawodowych, tak aby jej projekt w ciągu miesiąca mógł być wniesiony pod obrady Sejmu". Strony zadeklarowały również, że „uczynią wszystko, aby w sprawie zrzeszania się rolników indywidualnych nie narastały sytuacje konfliktowe". Grupa negocjacyjna KKP zawiesiła decyzję o strajku generalnym.

Z kompromisu niezadowolone były obie strony. 31 III 1981 Biuro Polityczne KC PZPR wyraziło rozczarowanie porozumieniem podpisanym przez wicepremiera Mieczysława F. Rakowskiego. 31 III – 1 IV 1981, podczas burzliwego posiedzenia KKP, porozumienie (odtąd nazywane warszawskim) zostało skrytykowane przez wielu uczestników. Negocjatorom zarzucano (podobnie M.F. Rakowskiemu z drugiej strony) m.in. przekroczenie uprawnień. Oskarżano ich też o niewłaściwy (zakulisowy) tryb prowadzenia negocjacji. Do dymisji podał się rzecznik prasowy KKP Karol Modzelewski, z funkcji sekretarza został odwołany Andrzej Celiński. Ostatecznie KKP postanowiła przyjąć Oświadczenie z 30 III 1981 jako „wstępne porozumienie", tym samym odwołać strajk generalny i gotowość strajkową.

Do dziś wydarzenia w Bydgoszczy nie zostały do końca wyjaśnione. Nie wiadomo, czy pobicie działaczy „S" było prowokacją (jeśli tak, to czyją), czy samowolą funkcjonariuszy, czy może przygrywką do wprowadzenia w Polsce stanu wojennego przy udziale wojsk Układu Warszawskiego – w tym czasie trwały na terenie Polski rozpoczęte 16 III 1981 manewry Sojuz '81. Zakończyły się później niż planowano – 7 IV 1981 – przedłużono je na życzenie władz PRL.

Grzegorz Majchrzak

[Bydgoszcz](#), [Region Bydgoski](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)